

Kirke og økonomi

AV TROND HYLLAND

På et møte arrangert av Det Lutherske Verdensforbund i Oxford i 1966 ble det vedtatt at staben ved misjonsavdelingen innen forbundet skulle utarbeide en rapport over de finansielle problem som eksisterer i de såkalte unge kirker i Afrika og Asia. Bakgrunnen for vedtaket var: «De fleste av de såkalte unge kirker har nå blitt konstitusjonelt uavhengige. Takket være en utstrakt lederutdannelse har de også mer og mer blitt i stand til å overta kirkeadministrasjonen. I mange kirker gjenstår imidlertid uløste økonomiske problem som synes å bli mer og mer kompliserte og påtrengende.»

Man fant det ønskelig å foreta en undersøkelse for å samle fakta fra 1960-årenes økonomiske utvikling i disse kirkene. Resultatet skulle så vurderes, det skulle pekes på tendenser, og man skulle komme med anbefalinger til kirkene om hvordan de skulle kunne bygge opp en sunn kirkeøkonomi. Det viste seg at dette arbeidet ble alt for omfattende til at det på forsvarlig vis kunne ivaretas av staben i Genève. Det ble derfor bestemt å ansette en mann som på heltid kunne ta seg av dette arbeidet. Våren 1969 begynte den svenske presten Olof Joelson arbeidet med den prosjekterte undersøkelsen.

Fra de unge kirkers side var det uttrykt ønske om at undersøkelsen måtte omfatte så mange forskjellige geografiske områder som mulig. På den annen side ble det også presisert at bare en studie som gikk til bunns i problemene i et begrenset antall kirker, ville ha verdi hvis den skulle legges til grunn for utarbeidelsen av kirkenes økonomiske politikk i kommende år.

Pastor Joelsen har nå avsluttet sitt arbeid, og resultatet foreligger i form av to små bøker utgitt av Kommissjonen for kirkelig samarbeid, «Study on Church Economy» (Final Report) og «Church and Economy». Til grunn for Joelsons arbeid ligger data fra 23 kirker i Afrika, Asia og Australasia samt fra 11 nordamerikanske og europeiske kirker og misjonsselskaper.

Man hadde ønsket en praktisk, jordnær og forståelig undersøkelse. Det har vi fått. Det gjøres tydelig oppmerksom på at undersøkelsen bare kan sees som et grunnlag for videre arbeid i de enkelte kirker. Joelson har avstått fra å vurdere situasjonen i de enkelte kirker: «Å trekke fram forskjellige kirker og beskrive dem som gode eller dårlige eksempler ville ikke tjene noen hensikt, og ville heller gjøre ond enn godt» (Final Report s. 59).

I et av de første kapitlene i «Church and Economy» skriver Joelson: «Når jeg skal forsøke å vurdere den aktuelle kirkeøkonomi i de lutherske kirker jeg har besøkt eller på annet vis er kommet i kontakt med, kjenner jeg først og fremst trang til å uttrykke anerkjennelse overfor de unge kirker i Afrika og Asia som er etablert som et resultat av tidligere misjonsarbeid på deres områder. De eksisterer på tross av tilsynelatende uoverkommelige vansker og problem. Man kan si at alt er ugunstig for dem. I regelen har de en svært begrenset og vanligvis uberegnelig inntekt. De arbeider blant fattige folk. Deres forhold er harde og usikre. De mangler ledere. Mange må utføre arbeid som de ikke er lært opp til å gjøre. Mulighetene til transport er vanligvis slett ikke hva de var da misjonærene ennå foresto arbeidet. Og allikevel: Vi venter at de skal fortsette misjonærenes arbeid og om mulig utvide det.»

I denne artikkelen vil vi presentere noen av resultatene som er kommet fram ved denne undersøkelsen. Samtidig vil vi forsøke å vurdere de synspunkter som gjøres gjeldende ved å belyse dem ut fra forholdene i Den Evangelisk Lutherske Kirke i Kamerun. Denne kirken kan i år feire sitt 50-årsjubileum, men selvstendig ble den først i 1960 så den må så absolutt regnes med blant de unge kirker.

Det blir i bøkene flere ganger understreket at når man skal vurdere den økonomiske situasjonen i en kirke, så må denne sees i relasjon til landets økonomiske standard i det hele. Utvilsomt er dette viktig. Det går således ikke an uten videre å si at prestene her i vår kirke er underbetalt med en lønn på 260 kroner i måneden. Her er mange som tjener mye mindre og som likevel kan regnes med blant de bedre situerte. Bare det å ha fast inntekt kan være velstand her hvor den største del av befolkningen lever av det de kan få ut av sine små åkre. Når man snakker om de økonomiske forhold innen kirkene, så må derfor disse ikke sees ut fra norske forhold og lønnsregulativ, men ut fra de økonomiske forhold som eksisterer i det landet det gjelder.

Og allikevel er dette spørsmålet langt mer komplisert enn som så. Det som er kirkens dilemma og som gjør alt mer komplisert, er at man

vanskelig kan snakke om et gjennomsnittsnivå økonomisk sett. Kirken arbeider nær sagt i to forskjellige samfunn innenfor ett og samme geografiske område. Å snakke om et gjennomsnittsnivå blir derfor bare teori. I virkeligheten eksisterer ikke gjennomsnittet.

For svært mange afrikanske kirkers vedkommende er fremdeles storparten av medlemmene tradisjonelle landsbybeboere. Penger spiller en liten rolle i det daglige liv. De er gode å ha, selvsagt, når man skal ha nye klær, og de er nødvendige når man skal betale skatten. Det en vanlig landsbybeboer kan skaffe seg av kontanter ved handel eller ved tilfeldige jobber, er vanligvis små summer. Det vil ikke si at han lider noen nød. Han har mat. Den produserer han for det meste selv. Og han har hus som vanligvis ikke koster stort annet enn den tid han trenger for å bygge det. Og tid ser han ut til å ha nok av. Den kommer også vel med når han skal ut på reise. Selvsagt er det mange som nå benytter buss, men ennå tar mange beina fatt.

Men dette er bare halve Afrika. Det finnes også et helt annet Afrika, med høye inntekter, kostbare, importerte industrivarer, dyre husleier, biler, dyre verksteder, høye billettakster.

Skal kirken legge opp til en arbeidsform og en struktur som svarer til det gamle afrikanske samfunn, med minimalt pengeforbruk og maksimalt tidsforbruk, uten tekniske forbedringer i kirke- og husbygging, intet kontorhold, biler eller mopeder? Det er mye som taler til fordel for en slik løsning. Kirken må regne med de inntekter medlemmene kan gi den. Den må derfor regne med en inntekt etter tradisjonell afrikansk størrelsesorden. Er det da fornuftig å bygge opp en kirke som krever utgifter av en moderne størrelsesorden? Eksempler: En prest som vil bruke moped for å besøke en menighet 5 km. borte, bruker i reiseutgifter et beløp som tilsvarer den månedlige gave fra en trofast giver. (Ikke alle menighetslemmer er trofaste givere.) Vil presten sende et brev innenlands tilsvarer porto en halvannen times arbeidsfortjeneste for en av hans menighetslemmer. (Fåtallet i hans menighet har lønnet arbeid.) Det er mye besnærende ved den tanken at kirken helt ut skal organiseres og ordnes etter tradisjonelle afrikanske forhold. Da ville en god del problemer være spart, men nye ville oppstå. Har vi for eksempel råd og lov til ut i fra vårt misjonsoppdrag å gi avkall på å bruke og benytte de midler og muligheter som står til vår disposisjon hvis disse kan fremme Guds sak og styrke hans kirke? Det må finnes andre løsninger enn å gå bakover.

Det har vært et mål for kristen misjon å grunnlegge kirker som med tiden skulle bli «selvstendige, selvutbredende og selvunderholdende». Hvorvidt de to første «selv»-mål er nådd, kan sikkert diskuteres. Hva det siste, det selvunderholdende, angår, er det ikke noe å diskutere en gang. Svært mange av de unge kirker innstiller seg på en ganske lang overgangstid før de kan regne med økonomisk uavhengighet. For andre kirker synes dette målet å fjerne seg i stedet for å nærme seg.

I «Church and Economy» finner vi på s. 78–79 en tabell med oversikt over økningen i inntekter for en del kirkers vedkommende i årene 1964–68 sammenlignet med økningen av den direkte pengehjelp utenfra i det samme tidsrom. Det går klart fram at den direkte pengehjelp øker raskere enn kirkenes egne inntekter. Det pekes på mulige årsaker til at hjelpen har økt, bl.a. at en god del av det arbeidet som tidligere sorterte under misjonene, mer og mer er blitt integrert i kirkene. Slikt må nødvendigvis gi veldige utslag i regnskapene. Det som imidlertid virker foruroligende, er den prosentvise fordeling av pengehjelpen. Gjennomsnittlig går vel en fjerdedel av denne til evangelisk virksomhet. Dette kunne høres glimrende ut, men med «evangelisk virksomhet» menes ikke videre framstøt i evangeliseringen, men også den ordinære menighetstjeneste. Vi må derfor regne med at en god del av hjelpen brukes til å holde liv i menighetsarbeidet.

I denne sammenheng kunne det også være fristende å se litt på en annen tabell som presenteres (s. 81). Den gir en oversikt over forholdet mellom lønnsutgifter i kirkene og inntektene i de samme kirker. Tabellen omhandler seks kirker, men for bare fire av disse kirkers vedkommende føres oversikten helt fram til 1970. Av disse fire kirker var det faktisk en som hadde dekning for sine lønnsutgifter ved hjelp av egne inntekter i 1964. I 1970 kunne ingen av dem selv dekke lønningene. Gjennomsnittlig steg utgiftene til lønninger i forhold til inntektene med vel 20%.

Disse tabellene må selvsagt ikke tas for annet enn det de er, eksempler fra et begrenset antall kirker. Allikevel tror jeg de er uttrykk for en viss tendens: at selv om målet med selvunderholdende kirker bare skulle gjelde det direkte menighetsarbeid, så er dette målet fremdeles langt unna.

I en slik situasjon spør man seg gjerne om det finnes noen vei ut av uføret. Så blir svaret som oftest at de kristne må lære seg å gi mer. Jeg tror sikkert at det er mulig for de kristne å gi mer. Det er i alle fall en

kjensgjerning for mange menigheters vedkommende her i vår kirke at om det kan være tungt å få inn offerpengene, så ser det ut til å være enklere å skaffe til veie ganske store beløp for å arrangere festlige stevner med nok av god mat.

Når man så spør hvordan inntektene skal kunne heves, så blir løsningen kanskje at en synode bestemmer at nå bør hver kristen gi 75 francs (ca. 2 kr.) pr. mnd. i stedet for 50 francs. En slik oppfordring kan bety at mange øker sin gave, og det kan være til stor hjelp i menigheten at det fastsettes en bestemt sum som månedsoffer. Men systemet har også uheldige sider. På denne måten blir offerpengene nærmest en slags kontingent, en sum som i størrelse ofte blir helt uavhengig av giverens inntekt. Giveren blir ikke ansvarlig overfor Gud for det han gir, men det blir som å betale en skyld overfor kirken.

I «Church and Economy» behandles disse spørsmål ganske inngående. Løsningen kan i grunnen uttrykkes i ett ord: stewardship. Joelson skriver: «Jeg er overbevist om at stewardship er den viktigste faktor i oppbygningen av en sunn og stabil kirkeøkonomi». Og han har sikkert rett. Forvalteransvar sier oss noe om hvordan vi skal gi, men det sier like mye om hvordan de midlene som gis, skal brukes. Vi vil i denne forbindelse se litt på det forhold som bør være mellom kirkens og menighetenes ledere og de enkelte medlemmer. Det sies at giverviljen og givergleden er et spørsmål om tillit. Vet giveren at pengene blir brukt rett? Tillit skapes bl.a. ved opplysning, ved kommunikasjon. Dette er vesentlig. Det er alt for lite kommunikasjon, i alle fall innen vår kirke her ute. Budsjett og regnskap synes ikke å være noe som vedkommer alle, og det er sikkert de fleste bare glad for. Men hvor mye vet den enkelte giver om bruken av pengene? Det interesserer dem ikke allikevel, vil vel noen innvende. Er det så sikkert? Og hvorfor er ikke de kristne interessert i å vite hvordan man bruker de pengene de selv har gitt? Kanskje ville det være et lite mål i seg selv bare det å få de kristne til å interessere seg for slikt. Da ble kanskje de månedlige 75 francs noe mer enn en kontingent. Kanskje kunne det føre til at de kristne begynte å gi til Guds Rikes fremme og med ansvar overfor Gud.

Det var også nevnt tillit. De fleste av oss har stort sett tillit til dem som forvalter midlene. Derfor blir skuffelsen ekstra stor hver gang det er manko i de forskjellige kirkekassene. I et land hvor korrupsjon er et velkjent fenomen, er det ingen selvfølge at folk skal ha tillit til katekist eller prest. Kanskje er vi misjonærer alt for godtroende. Våre afrikanske brødre ler ofte av vår godtroenhet. Må det

nødvendigvis være uttrykk for mistillit om man krever skikkelig kontroll med kirkens penger? Det kunne nevnes mange eksempler på hvordan inntektene i en menighet har steget bare fordi man innførte kontroll med det som ble gitt. Ikke bare vant man det som tidligere gikk tapt, men når folk får tillit til kirken, blir de også mer villig til å gi.

Og allikevel gjenstår problemet: folk gir lite, ubegripelig lite. Den nordligste synoden i vår kirke er regnet for å være svært fattig. Alle har forsonet seg med det, og enkelte ganger blir det tatt opp ofringer i de andre synodene til hjelp for nord-synoden. Men så kunne altså en av våre afrikanske prester påstå, etter å ha besøkt flere av distriktene i nord, at det er en misforståelse å tro at de er så fattige der nord. Hvis alt som ble gitt til kirken hadde kommet denne til gode, og hvis alle ga det de var i stand til å gi, ja, da skulle de ikke trenge hjelp. Altså et spørsmål om kontroll og om vilje til å gi.

Men folk vil ikke gi. Det er ofte saken. Og her var det altså at stewardship-tankens skulle komme inn og hjelpe oss til en forståelse av vårt giveransvar. Vi er ikke selveiere, men forvaltere og med ansvar overfor Gud for vår forvaltning. Logikken er klar. Vi forstår den, og kanskje kan vi også ta konsekvensen av den. Men er det dermed sagt at den samme logikken blir forstått og akseptert blant våre afrikanske brødre? Jeg har sett det blant elevene på presteskolen. Jeg foreslo for dem at de skulle la 10% av lønnen gå tilbake til kirken som offer. Det ville ha tilsvart halvparten av det lønnspålegg de nylig hadde fått. Tanken virket uhyrlig på dem.

Er det dermed sagt at stewardship-tankens er ubrukbar her ute? Ikke nødvendigvis. Men det er et moment vi må regne med når vi snakker om stewardship. Stewardship har sitt utspring i bibelsk gudstro, og vi må regne med at det som er nedarvet fra gammel tro og gudsliv fremdeles setter preg på folk vi arbeider blant. Vi hører ofte om medisinmenn som tar seg svært godt betalt for verdiløse tryllemidler. Men da må vi huske på at det er ikke hver dag man går til medisinmannen. Det er ekstraordinært. Det gjør man når noe står på. Det ordinære gudsliv er imidlertid svært «billig». Ofringene er nærmest symbolske. Philip Noss har skrevet om dette i *International Review of Mission* (oktober 1972): «An interpretation of Gbaya religious practice». Omtrent halvparten av vår kirkes medlemmer tilhører gbaya-stammen. Det kan derfor være av interesse å se hva han sier om gbayaenes syn på offer. Offer og tiende slik vi ser det beskrevet i Det Gamle Testamente er helt fremmed for gbayaenes

tankegang. Å gi lite er ikke uttrykk for en svak tro, men snarere et uttrykk for en sterk tro på en gud som er mektig og uavhengig av våre ofre. I følge deres tanke er det ikke gaver Gud ønsker, men uttrykk for at han blir husket. En liten klype maniokkmjøl eller en skvett øl skulle være tilstrekkelig. Da de tradisjonelt heller ikke hadde noen presteklasse, blir også idéen om å betale en prestelønn eller å betale inn til en kirkekasse fremmed for gbayaene.

Vi må ta hensyn til dette når vi snakker om stewardship. Ikke slik at vi skal slå av på Skriftens ord om forvalteransvar som uttrykk for et nytt liv og en ny tro, en frukt av omvendelsen. Men stewardship dreier seg ikke bare om at de kristne skal gi. Det er også i høyeste grad et spørsmål om hvordan pengene blir brukt. Joelson kommer i sine bøker også inn på utgiftene. Det nytter ikke å se seg blind på at inntektene ikke stiger så mye som de burde. Det er også i blant nødvendig å undersøke utgiftene og spørre om alle er *nødvendige* utgifter. I denne sammenheng setter man lyset på lønnsutgiftene, administrasjonsutgiftene, kostnadene ved å drive institusjoner osv.

Da Den Evangelisk Lutherske Kirke her ute ikke har overtatt det økonomiske ansvar for noen av de tidligere misjonsinstitusjoner, bortsett fra et beskjedent tilskudd til presteskolen, har vi ikke grunnlag for å vurdere institusjonsutgiftene. Men det er rimelig at når den dag kommer at kirken også økonomisk skal engasjere seg i institusjonsarbeid, vil ikke det skje uten en grundig ajourføring av det som er legitimt kirkelig engasjement.

Den desidert største utgiftspost i kirken er selvsagt lønnskontoen. Kirken har en stor, lønnet arbeidsstokk. Forholdsvis er det i vår kirke langt flere lønnede arbeidere enn i Norge, selv om en der slo sammen alt som fins av prester og predikanter. Mye ville være vunnet om vi kunne redusere tallet på lønnede arbeidere. Dette må selvsagt ikke bare bli et økonomisk spørsmål, men jeg tror det ville være riktig å arbeide mot en mindre flokk lønnstakere, så kunne man bli i stand til å intensivere de tjenester som *må* være lønnet.

Det arbeides mye med å heve nivået for presteutdannelsen. Den blir derved lengre og dyrere. En forholdsvis lang utdanning tatt i betraktning er presten dårlig betalt. Mange må ha annet arbeid ved siden av. I «Church and Economy» kommer man inn på alternative former for preste-tjeneste: «Er det mulig å organisere kirken på en annen måte, f.eks. med folk som tjener på frivillig basis, mens de har sitt utkomme av et annet yrke?» Dette høres fint ut, særlig med tanke

på moderne fabrikk-prester i Norge. Men her ute er jeg redd dette ville bety at presten ble åkerdyrker i stor stil. Han ville stå over sitt grev uten tanke på naboen som sto over sitt grev i en annen åker. Et vesentlig spørsmål i denne sammenheng er: Vil det være forsvarlig investering å fordyre presteutdannelsen og samtidig å legge opp til bare en delvis bruk av de som får denne utdannelsen? Her ute synes forholdene å tilsi en annen løsning: å legge opp til betalte fulltidsprester, og å betale dem slik at en kan kreve full innsats. Det er ikke bra om lønningene skulle bli det forlokkende ved prestatjenesten, men det er heller ikke riktig hvis lønningene skulle hindre en tjener i å gjøre det han er satt til å gjøre. Dette er et økonomisk spørsmål, selvsagt, men ikke bare et økonomisk.

De unge kirkers økonomiske problem angår oss i høy grad. Fremdeles er de fleste av disse kirker prisgitt andres vilje til å dele. Temaet pengehjelp blir grundig behandlet i «Church and Economy». En tabell på s. 84 viser det gjennomsnittlige offer pr. menighetslem sammenlignet med den direkte pengehjelp utlignet på antall kristne. Det er ikke så overraskende å se at hjelpen utenfra er større en selvhjelpen, men det er foruroligende å se at denne mangel på balanse blir større og større. Og det som gjør situasjonen enda mer dystert er at pengehjelpen til såkalt tradisjonelt kirkelig arbeid (menighetsarbeid) prosentvis har steget i forholdet til den totale hjelp, til alle arbeidsgrener.

De som har penger og vil gi av dem, har uanede muligheter til å gjøre sin innflytelse gjeldende. Det er en kjensgjerning at det økonomiske avhengighetsforhold som eksisterer mellom de unge kirker og deres moderkirker eller misjoner, ofte er årsak til konflikter og stor bitterhet. Når man ser det enorme behovet for hjelp som eksisterer i en ung kirke, og når man ser viljen til å ta i mot all den hjelp man kan få, da synes det som om kirkene selv og deres ledere lett kan komme i fare for å bli umyndiggjort. Mange kirkeledere har innsett det sørgelige i denne situasjonen. De trenger hjelp, og de ber om hjelp. Samtidig ser de det ydmykende og gale i dette at de som skulle lede kirkene og legge opp arbeidet, ikke kan gjøre stort annet enn å vente på brev fra Stavanger, Minneapolis eller Paris. Selvsagt er det noe som heter selvhjelp som man disponerer uavhengig av fremmede, men for de store summers vedkommende så sitter man nærmest fast i en myr. I stedet for å komme opp synes de fleste unge kirker å synke mer og mer ned i avhengighet.

For å unngå at det politiseres alt for mye med hjelpen blir det fore-

slått at man går bort fra den rådende praksis at pengene blir gitt gjennom de forskjellige misjonsselskaper. I stedet kunne hjelp kanaliseres gjennom internasjonale organer, som f.eks. Det Lutherske Verdensforbund, blir det foreslått. En slik ordning kan ved første øyekast synes å være den beste løsning på de unge kirkers dilemma. Og allikevel er det grunner som gjør det vanskelig å slutte seg til idéen. Det er vanskelig å tro at politiseringen skulle forsvinne ved at vi fikk ett organ som skulle formidle hjelpen til kirkene. Kanskje er det nettopp således at forholdene vil legges til rette for *virkelig* politisering. En slik giversentral ville nok heller ikke blindt fordele midlene. Det eksisterer nå engang forskjellige kirkepolitiske syn og forskjellige oppfatninger av hvordan man skal arbeide i Guds Rike. Det er vanskelig å tro at slikt ikke skulle komme til å spille noen som helst rolle ved en «nøytral» forvaltning.

Men fremdeles gjenstår altså problemene omkring den økonomiske støtten til de unge kirker fra misjonene. Utgangspunktet må her være at vi har å gjøre med *virkelige* kirker. Vi må ikke tenke på de unge kirker som noen «lissom-kirker», som en mer hensiktsmessig og moderne ramme som misjonærene har lagt omkring sitt arbeide. Vil vi akseptere de unge kirkers integritet, så kan vi ikke ved hjelp av våre penger søke å skaffe oss urettmessig innflytelse i kirkens liv. Dette kan selvsagt lede noen til å trekke den slutning at problemet løses ved at man slutter å hjelpe. Det ville være en skjebnesvanger feilslutning. Vi gjentar at de unge kirkers økonomiske problem angår oss.

Hvem eier så pengene, spørres det i Final Report (s. 63). Fra bibelsk synspunkt er det bare ett svar: pengene er Guds, og de skal forvaltes som sådanne. Hvordan skal de så deles? «Tilhører midlene den hele kirke? Hvis det er tilfelle burde drastiske forandringer skje i de vestlige kirker . . . De midler som forefinnes, er visselig ikke fordelt etter det aktuelle behov i verden i dag . . . Det er alt for mye luksus i de vestlige kirker. Alt for mye penger blir f.eks. brukt til kostbare kirkebygg». Det er nok rett det som her er sagt, at det er alt for store skjevheter i bruken av penger innen den kristne kirke. Det synes å være vanskelig å ta konsekvensen av at pengene skal forvaltes med ansvar overfor Gud, ikke bare for å fremme ens egen lokale kirke, men for å fremme Guds Rike.

Hva betyr det så at pengene er Guds, og at de står til disposisjon for han? Det betyr at en kristen er forvalter av det han har fått av jordisk gods, og at han står ansvarlig overfor Gud i sin forvaltning. I

de to foreliggende bøkene blir begrepet «Guds penger» tatt til inntekt for den allerede nevnte «nøytrale» forvaltning av hjelpen til de unge kirker. Kan dette være rett forståelse av kristen forvaltning? Er forvaltning det samme som å gi sine penger til et nøytralt organ uten tanke på hva man gir til? Det er vel heller det motsatte: at jeg som forvalter gir til Guds Rike, men også under ansvar når det gjelder hvem og hva jeg gir til.

Vi vil hevde at ikke all hjelp er god hjelp. Ureflektert hjelp til de unge kirker kan skade i det lange løp. Derfor vil vi, samtidig med at vi hevder de unge kirkers integritet og avviser den idé at vi ved vår hjelp skal skaffe oss innflytelse over de unge kirker, også hevde misjonenes rett til selv å vurdere hva som bør være deres engasjement, deri innbefattet den økonomiske hjelp de skal være med på å gi. Et sunt forhold når det gjelder disse ting kan ikke skapes annet enn ved direkte samtaler, og ved samarbeidsavtaler.

Som en konsekvens av at vi aksepterer at de unge kirker er virkelige kirker med rettigheter og ansvar, så bør det være selvsagt at modernisjonen ikke engasjerer seg økonomisk i menighetenes liv. Riktignok vet vi at kunstig åndedrett i spesielle situasjoner har reddet liv. Slik også i forholdet mellom kirke og misjon. Der er situasjoner hvor det synes nødvendig med direkte hjelp til menigheter i en overgangsperiode. Og da må ikke prinsipper, om de er aldri så gode, hindre oss. Men kunstig åndedrett må ikke sammenblandes med selvstendig og kraftfullt liv. Ut fra vårt syn på den kristne forvaltertanke er det en rett å kunne nekte hjelp, om ikke plikt, hvis man mener at dette på lang sikt er det beste. En kristen har ikke lov til å skyve sitt forvalteransvar over på andre.

Da misjonsselskapene ble stiftet og de første misjonærer ble sendt ut, skjedde dette som en direkte følge av Jesu misjonsbefaling. Det faktum at vi i dag har unge selvstendige kirker omkring på kloden, må ikke forlede noen til å tro at misjonsoppdraget dermed skulle være fullført. I dag reiser vi ut for å gå inn i samarbeid med de unge kirker. Situasjonen har nok således forandret seg, men oppgaven har ikke forandret seg. Misjonsoppdraget er det samme. Men fordi den ytre situasjon forandrer seg, er det nødvendig for misjonene stadig å søke å finne ut hvordan mannskap og midler skal forvaltes for best mulig å løse misjonsoppdraget. Vi driver fremdeles misjon, om i samarbeid med stedegne kirker. Dette samarbeid skal ikke være mellomkirkelig hjelp, men felleskirkelig misjonsinnsats. Og hva vil nå det si rent konkret i dagens situasjon? Misjon er det stadig mobile element

i kirken. Som sådan må den «videre ut». Paulus hadde som prinsipp at han dro videre etter å ha grunnlagt en menighet. Også i dag kan dette være et brukbart prinsipp. Misjonæren arbeider i dag innen en kirke, men han må ikke slukes av tjenester i kirken som kan ivaretas av andre. Misjonen må bevisst ha som mål ikke å bli bundet. Vil det si at man skal distansere seg fra de kirker man samarbeider med? Nei, slett ikke. Misjonen kan ikke på selvgod vis neglisjere kirken og dens indre problem. Vi er selv en del av kirken, og dens problem er også våre. Men misjonen og misjonærene er forpliktet til å ivareta og å engasjere seg i det som er deres *spesielle* kall i kirken.

Dette må ikke føre oss dithen at vi gjør misjon til et monopol for Vestens kirker. Misjonsoppdraget er gitt til alle kristne. Det er gitt både til de unge og de gamle kirker. Ved siden av å gå videre er det også sann misjonærtjeneste å bidra til å styrke de unge kirker, både økonomisk og åndelig, for derigjennom å dyktiggjøre den til egen innsats. Da kan vi sammen gå videre ut for å løse det felles misjonsoppdrag.